

Apie mokesčių policijos 1999m.veiklos rezultatus

1999 metais pagrindinis dėmesys buvo skiriamas operatyvinės veiklos, aiškinant ir tiriant nusikaltimus finansams ir revizijų kokybės gerinimui, personalo kvalifikacijos kėlimui, atitinkamų teisės aktų tobulinimui, bendradarbiavimo su Lietuvos Respublikos Muitinės departamentu ir Valstybine mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba ir Valstybine darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei su kitomis Lietuvos Respublikos valstybės institucijomis, o taip pat ir užsienio valstybių institucijomis, tiriančiomis nusikaltimus ir pažeidimus finansams, vystymui, MPD apskričių padalinių materialinio bei techninio aprūpinimo, kompiuterizavimo ir informacinės bazės gerinimui.

Intelektualinės nuosavybės teisių gynimo poskyris rinko operatyvinę medžiagą apie nusikaltimus intelektualinės nuosavybės srityje, aiškino ir tyrė šios srities nusikaltimus, koordinavo apskričių skyrių veiklą šiais klausimais, rūpinosi pareigūnų, atliekančių minėtas funkcijas, kvalifikacijos kėlimu.

Specialiųjų užduočių skyrius rinko operatyvinę informaciją, per šį laikotarpį išaiškino PVM lėšų iš biudžeto neteisėtą užvaldymą stambiu mastu. Realizuojant surinktą informaciją išaiškino nusikalstamą susivienijimą, pardavinėjusį šalies įmonių atstovams neveikiančių įmonių buhalterinės apskaitos dokumentus. Šie dokumentai buvo naudojami ūkio subjektų tam, kad "legalizuotų" bei įteisintų prekių įsigijimą ir paslaugų atlikimą, už kurios PVM į biudžetą nebuvo sumokėtas. Atliekant baudžiamųjų bylų, iškeltų už šią nusikalstamą veiklą, tyrimą nustatyta, kad naudojantis suklastotais neveikiančių įmonių buhalterinės apskaitos dokumentais kėsintasi susigražinti ir iš valstybės biudžeto nepagrįstai susigražinta keletą milijonų Lt PVM.

Buvo teikiami pasiūlymai dėl teisės aktų tobulinimo. Įgyvendinant mokesčių bei kitų įstatymų reikalavimus, rengiami žinybiniai dokumentai, reglamentuojantys mokesčių policijos veiklą. Parengti ir pateikti Ministro Pirmininko vadovaujamai komisijai kovai su kontrabanda koordinuoti, o vėliau ir atitinkamoms valstybės institucijoms konkretūs pasiūlymai ir pažyma su išvadomis dėl finansinių nusikaltimų aiškinimo ir tyrimo pagerinimo.

Pažymėtina, kad 1999 metais mokesčių policijos veikla vis labiau buvo orientuojama į mokesčių nusikaltimų išaiškinimą, maksimaliai buvo atsisakoma taikyti administracinę praktiką, kurią pagal savo kompetenciją gali taikyti kitų valstybės institucijų pareigūnai.

1999 metais Mokesčių policijos departamento padaliniuose užregistruota 730 nusikaltimų finansams bei kitų nusikaltimų, kurių dominuojantis objektas yra valstybės santykiai finansų srityje. 446, t.y. 61 % šių nusikaltimų, išaiškinti mokesčių policijos pareigūnų iniciatyva, pagal jų pačių gautą informaciją. Pagal požymius nusikaltimų, numatytų LR BK straipsniuose jie pasiskirsto taip: 323 str. – 248, 324 str. – 146, 322 str. - 100, 207 str. – 86, 274 str. – 40, 325 str. – 26, 275str. – 13 ir kitus straipsnius – 63.

Kaip matome, 33 % išaiškintų nusikaltimų sudaro apgaulingas įmonės apskaitos tvarkymas arba apskaitos dokumentų suklastojimas, paslėpimas ar sunaikinimas, siekiant tuo sutrukdyti visiškai ar iš dalies nustatyti įmonės komercinės, ūkinės, finansinės būklės rezultatus ar įvertinti turtą (LR BK 323str.), 20% išaiškintų nusikaltimų – žinomai neteisingų duomenų apie savo arba įmonės pajamas, pelną ar jų naudojimą įrašymas į deklaraciją arba į nustatyta tvarka patvirtintas ataskaitas bei kitus dokumentus ir jų pateikimas valstybinei mokesčių inspekcijai (LR BK 324 str.), 14 % išaiškintų nusikaltimų – aplaidus įmonės buhalterinės apskaitos tvarkymas arba apskaitos dokumentų

neišsaugojimas (LR BK 322 str.), 12 % išaiškintų nusikaltimų – oficialaus dokumento suklastojimas ar suklastoto oficialaus dokumento realizavimas ar panaudojimas (LR BK 207 str.).

Už nusikaltimus iškelta 510 baudžiamųjų bylų. Pažymėtina, kad per 1999 metus iškelta 1,98 kartus daugiau bylų, negu per 1998 metus (per 1998 m. iškeltos 257 baudžiamosios bylos). Apie 13% mokesčių policijos iškeltų baudžiamųjų bylų pagal požymius nusikaltimų, numatytų LR BK 207, 274, 323 ir 324 straipsniuose, yra susijusios su neteisėtu pridėtinės vertės mokesčių iš valstybės biudžeto gražinimu, tyčiniu jų nemokėjimu. Daugiau kaip 5% iškeltų baudžiamųjų bylų pagal minėtus straipsnius yra susijusios su muftinės procedūromis, kuomet joms įforminti buvo pateikiami suklastoti ar neatspindintys tikrovės dokumentai ir tokiu būdu į Lietuvą buvo įvežamos prekės, kurių vertė akivaizdžiai sumažinta, arba įvežamos tranzitinės prekės, kurios pažeidžiant tvarką buvo realizuojamos Lietuvoje. Šiais atvejais buvo išvengiama tam tikrų mokesčių (PVM, maito akcizo). Apie 2% mokesčių policijos iškeltų baudžiamųjų bylų pagal nurodytus straipsnius yra susijusios su fiktyviomis įmonėmis, kurios registruojamos dažniausiai prasiskolinusio, asocialaus ar mirusio asmens vardu, nuperkant jo vardu neveikiančių įmonių akcijas, už atitinkamą mokestį padarant tokį asmenį įmonės vadovu. Pažymėtina, kad pastaruoju metu padaugėjo baudžiamųjų bylų, susijusių su subsidijų iš kaimo rėmimo fondo lėšų grobstymu. Per 1999 metus mokesčių policijos padaliniai iškėlė 14 baudžiamųjų bylų, susijusių su šiais nusikaltimais.

Per 1999 metus, siekiant, kad nusikaltimais padaryta žala būtų kuo pilniau atlyginta, jau kvotos pradžioje iš juridinių bei fizinių asmenų konfiskuota ar paimta prekių ir daiktų, kurių vertė sudaro 1 757 707 Lt, areštuota turto už 22 871 945,44 Lt.

Išaiškinti 1 808 administraciniai teisės pažeidimai, surašyta protokolų ir kitų dokumentų dėl administracinių teisės pažeidimų – 1 725, išaiškinta nuslėptų mokesčių sumą pagal b/b ir perduotas mokesčių administratoriui medžiagas sudaro 69 567 742,00 Lt. Pagal surašytus protokolus ir kitus įformintus dokumentus pažeidėjams paskirta 1 182 983 Lt baudų.

Palyginus šiuos rodiklius su atitinkamu 1998 metų laikotarpiu matosi, kad dėka organizacinių bei kitų priemonių 1999 metais žymiai išaugo išaiškintų nusikaltimų, iškeltų baudžiamųjų bylų ir paskirtų dokumentinių revizijų skaičiai, išaiškintų nuslėptų mokesčių, konfiskuoto, paimto, areštuoto turto vertės sumos.

Sudarytos 1999 m. balandžio mėn. apskričių centruose bendros jungtinės Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos, Valstybinės mokesčių inspekcijos ir Mokesčių policijos departamento pareigūnų darbo grupės, kurių pagrindinis tikslas – kova su nelegaliu darbo užmokesčio mokėjimu, nuo įsteigimo dienos iki 1999 gruodžio 31 d. patikrino 713 ūkio subjektus, išaiškino 534 įmones, kuriose mokėjo mažesnę darbo užmokesčių, negu nustatytas MMA (minimalus mėnesinis atlyginimas) ir 221 įmonę, kuriose buvo vedama netinkama darbo užmokesčio apskaita. 1999 metais toliau buvo plėtojamas bendradarbiavimas su tarptautinėmis ir užsienio valstybių institucijomis: FATF (Finansial Action Task Force), Europos Tarybos teisinių reikalų ir kitais Europos Tarybos komitetais, Egmonto grupe, Latvijos Respublikos VRM Ekonominės policijos valdyba, Latvijos Respublikos Valstybinių pajamų tarnybos Finansinės policijos valdyba, Rusijos Federacijos Federalinė mokesčių policijos tarnyba, Baltarusijos Respublikos Finansinių tyrimų komitetu, Ukrainos Respublikos Valstybinės mokesčių administracijos Vyriausiąja Mokesčių policijos valdyba, Kazachstano Respublikos valstybinės pajamų mokesčių policijos komitetu ir kitų valstybių institucijomis, tiriančiomis nusikaltimus finansams.

Atsižvelgiant į tai, kad kova su pinigų plovimu yra viena pagrindinių partnerystės Europos Sąjungoje sąlygų buvo siekiama kuo efektyviau įgyvendinti pinigų plovimo prevencijos priemones.

Praėjus vieneriems metams nuo įsteigimo Pinigų plovimo prevencijos skyrius kaip atitinkantis tarptautinį Finansinės žvalgybos padalinio apibrėžimą 1999 m. gegužės mėn. buvo priimtas EGMONT'o grupės nariu. Po to buvo pasirašyti susitarimai-memorandumai dėl informacijos keitimosi su Latvijos ir Belgijos finansinės žvalgybos padaliniais.

Kartu su Lietuvos banko, Finansų ir Teisingumo ministerijų atstovais paruošti ir išsiųsti Europos Tarybos Teisinių reikalų komitetui du klausimynai apie teisinę finansinę padėtį Lietuvoje, įgyvendinant Finansinių operacijų darbo grupės (FATF) rekomendacijas pinigų plovimo prevencijos klausimais.

MPD pareigūnai, siekdami tobulinti savo darbą finansinių nusikaltimų tyrimo srityje dalyvavo užsienio šalių rengiamose konferencijose, seminaruose bei įvairiuose susitikimuose. Dauguma seminarų (informacinių, analitinių, intelektualinės nuosavybės, pinigų plovimo klausimais ir kt.) organizavo ir finansavo Europos Taryba bei PHARE organizacijos. Konferencijų (mokesčių apskaičiavimo klausimais, korupcijos ir sukčiavimo prevencijos klausimais, Vidurio ir Rytų Europos pinigų plovimo klausimais ir kt.), kurios darbuotojams suteiktų gana plačias galimybes tobulinti savo darbą finansinių nusikaltimų tyrimo srityje, teko atsisakyti, nes tokios konferencijos buvo vykdomos iš dalyvių lėšų, kurių šiems tikslams departamentas neturi.

Mokesčių policijos departamente organizuoti ir praversti 4 tarptautiniai seminarai pinigų plovimo prevencijos klausimais su Vokietijos, Danijos, Švedijos ir Latvijos teisėsaugos institucijų pareigūnais. Mūsų darbuotojai užmezgė tiesioginius kontaktus su Vokietijos, Danijos, Norvegijos, Suomijos, Rusijos, Latvijos, Italijos ir kitų šalių pareigūnais, susipažino kaip vykdomas pinigų plovimo prevencijos darbas Suomijoje, Vokietijoje ir Italijoje.

Mokesčių policijos departamentas